

Broj 2., 2015.g.

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA

MANIFESTACIJE

PIF

Lutkokaz

Tretinjak I. Kvalitetno pomicanje granica

5. Hrvatski bijenale ilustracije

Osmi GLAZ-B-OS

Klavirski koncert

Filmska nagrada LUX

Seminar mladih kritičara Cluj

ESEJI

MEDUNARODNA

SURADNJA

IZ STRUKE ZA STRUKU

Igor Tretinjak
Umjetnička akademija u Osijeku
itretinjak@uaos.hr

Izveštaj s pete međunarodne revije lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku, Lutkokaz, Osijek, 19. - 22. studenoga 2014.

Kvalitetno pomicanje granica

Međunarodna revija lutkarstva Lutkokaz, u organizaciji Umjetničke akademije u Osijeku, svoje je peto izdanje proslavila ambicioznim lutkarsko-glumačkim međunarodnim projektom, premijerom prvog hrvatskog srednjometražnog lutkarskog filma te malim brojem vrlo uspjelih ispitnih produkcija UAOS, sve upotpunivši dvama odličnim gostovanjima i bogatim popratnim programom.

Studentske produkcije - kvaliteta umjesto kvantitete

5. Lutkokaz, UAOS, 2014.
Fotografije Lutkokaz press

Kako u osnovnoj ideji Lutkokaza stoji prezentacija umjetničkih radova studenata glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku, prvo ću usmjeriti pažnju upravo na taj dio ovogodišnje revije. Za mali jubilej Lutkokaz je predstavio tek četiri ispitne produkcije studenata UAOS, no sve na zavidno visokoj idejnoj i izvedbenoj razini. „Najzrelija“ među njima, Gogoljeva *Kabanica*, koja je premijerno izvedena u travnju 2014. godine, uspješan život na hrvatskim pozornicama i festivalima privela je kraju zatvorivši Lutkokaz. U diplomskom radu pod mentorstvom Maje Lučić i u režiji Tamare Kučinović, studenti prošle 5. godine odmaknuli su se od tradicionalnog poimanja lutkarstva, svoj izraz pronasavši u animaciji zvuka, prostora, predmeta i dijelova tijela. Kako smo o predstavi pisali u prvom broju *Artosa*, dodajmo tek da je Lutkokazova izvedba zbog dugog neigranja bila nešto neusklađenija te slabijeg ritma od prijašnjih, no i takva nas je šarmirala mudrim čitanjem i poimanjem animacije.

Za razliku od *Kabanice*, *Potruga za dijamantnom suzom* na Lutkokaz je stigla u punoj izvedbenoj formi, nakon ljetne premijere prikupivši

respektabilan broj izvedbi. Predstava je završni ispit iz Animacije Vanje Jovanovića i Ivana Pokupića, uz koje glume Marijana Matoković i Goran Vučko te svira Ervin Lustig, sve pod mentorstvom Maje Lučić i Tamare Kučinović. Riječ je o punokrvnoj ginjolskoj predstavi koja na najbolji način koristi brzu i dinamičnu ručnu lutku, osvajajući visokim ritmom igre, mladenačkom energijom i razigranom animacijom. Svi elementi predstave na sceni odlično funkcioniraju: od zabavne i jasne priče preko precizne i brze animacije te vrlo dobre žive glazbe do brojnih efektnih animacijskih rješenja koja osvaju duhovitošću, iznenadnošću, svježinom i jasnoćom. Tu kompaktnu cjelinu zaokružuje šarm i u pravilu izuzetno visoka izvedbena energija koja je na Lutkokazu bila ipak nešto manje izražena.

U jakoj konkurenciji, vrhunac studentskog dijela Lutkokaza bila je predstava *Dječak koji me vidio*, animacijski biser koji festivali i gledatelji tek trebaju otkriti. Marijana Matoković, kojoj je to bio završni ispit iz Animacije i Ivan Pokupić pred sebe su stavili vrlo zahtjevan zadatak - oživjeti prazan scenski prostor, odnosno nevidljivu junakinju predstave. Malena Tihana nađe se u višestrukoj mucu - učitelj joj uzima strip koji mora vratiti svojoj tihoj patnji, dječaku Adamu. U toj bezizlaznoj situaciji Tihana poželi postati nevidljiva poput junakinje stripa Srebrne, u čemu i uspije. Živu i prisutnu Tihaninu nevidljivost Matoković i Pokupić stvarali su oživljavajući prazan scenski prostor animiranjem rekvizita, plahti i samog prostora te Pokupićevim „samoanimiranjem“. Činili su to scenski zaigrano, duhovito i uvjerljivo te je nevidljiva Tihana veliki dio predstave

zaista bila živa. Oživljavanje lika pomoću njegovog okruženja bilo je prava studija načina na koje naše tijelo svojim mirovanjem i pokretima utječe na predmete i stvari oko nas, provedena vrlo dosljedno od početka do kraja. No Matoković i Pokupić nisu stali samo na odličnoj početnoj ideji, već su se vrlo duhovito poigrali i teatrom sjena i crnim kazalištem, stvorivši potpunu scensku igru koja je paralelno osvajala gledatelje animiranjem prostora, duhovitim sjenovitim minijaturama, punokrvnom dječjom pričom, visokom izvedbenom preciznošću i šarmom, stvorivši vrlo šarmantan kazališni čin.

Don't You Want Somebody To Love nastao je kao ispit iz štapne lutke, točnije javanke, studenata tada druge godine glume i lutkarstva, Anamarije Jurišić, Petre Kraljev, Hane Kunić, Katje Rabar, Ivane Vukičević, Ines Zmazek, Antonija Jakupčevića i Krešimira Jelića. Zbog same funkcije i koncepta ispita, predstava nije čvrsta i zaokružena cjelina, poput prije spomenutih, već se sastoji od niza etida zgodno povezanih osnovnom niti, odnosno likom koji ih tematski i izvedbeno povezuje. Riječ je o slavnom Kupidu, rimskom bogu ljubavi, koji u društvu svoje strelice pokušava probuditi ljubav među naizgled spojivim, ali i nespojivim parovima. Čini to šecući kroz prošlost, od ledenog doba preko srednjeg vijeka i renesanse do nama bližih dana. Povezujući potencijalne ljubavnike, Kupid ujedno spaja različite pristupe zadanoj temi, stvarajući ugodnu scensku raznovrsnost koja održava dinamičnost predstave. Uz zgodne ideje, studenti su animacijski vrlo precizno i živo pokazali brojna lica i mogućnosti javanke, od humorno nespretne preko usporeno puzave i simpatično emocionalne do dinamične, pokretne i naglašeno duhovite.

Pomicanje „olujnih“ granica

Ovogodišnju reviju otvorio je najveći lutkarski projekt UAOS do sad. Riječ je o Shakespeareovoj *Oluji*, nastaloj u koprodukciji s akademijom VŠMU u Bratislavi. Budući da u drugom broju *Artosa* možete pročitati zasebnu kritiku predstave, recimo tek kako su osječki i bratislavski profesori i studenti vrlo promišljeno i scenski uvjerljivo prepleli glumca i lutku te hrvatski i slovački jezik, napravivši zanimljiv konceptijski odmak od dosadašnjih uvođenja lutaka u *Oluju*. U njima su one uglavnom tumači magičnog svijeta predvođenog Arijelom, dok su im u osječko-bratislavskom scenskom čitanju dodijeljene uloge brodolomaca što na otoku postaju lutke u rukama Prospera. Zahvaljujući tome, na sceni su glumile same sebe, vlastitu doslovnost, što ih je sadržajno i izvedbeno izjednačilo s glumcima. Kako su osječki i bratislavski studenti imali samo desetak dana za scensko spajanje, predstava je imala izvedbenih slabosti i neizbrušenih likova i odnosa. Ipak, u cjelini je i izvedbeno djelovala vrlo dobro, uz poneke vrlo uspjele glumačke i animacijske role poput Petera Pavlika kao rasplesanog Arijela i Antonija Jakupčevića koji je s Androm Damišem oblikovao Kalibana vrlo zgodno pomaknutog u karikaturu.

Poetično filmsko lutkovanje, pardon, lutko-putovanje

Katarina Arbanas: Jan putuje
Produkcija eNtity
Premijera 20. studenog 2014.
Fotografije: Katarina Arbanas i Ognjen Jovanović

Na petom Lutkokazu publika je premijerno vidjela i prvi hrvatski srednjometražni lutkarski film, *Jan putuje*, autorice Katarine Arbanas. Naslovni junak, marioneta Jan u ovoj poetičnoj priči putuje kroz život u potrazi za samospoznajom i slobodom, koje gradacijskim tijekom pronalazi u emociji, srcu, bogu i ljubavi. Meditativna priča na filmsku je traku pretočena u izuzetno ugodnom i kontemplativnom ritmu koji progovara kroz polagane i promišljene Janove pokrete i mirovanja. Njihova mirnoća i stabilnost u prvom su dijelu filmske priče na stalnoj kušnji od strane teksta koji ih u Janovoj unutarnjoj borbi želi pobiti i pokrenuti suprotstavljanjem, tjeranjem na pokret,

potragu i bijeg. No što je poziv na bijeg glasniji, to je Janova mirnoća odlučnija i čvršća, te u drugom dijelu filma dolazi do sklada i stapanja riječi i slike. Katarina Arbanas animacijski oživljava Jana kroz smiren minimalistički pokret, značenjski silno bogat. Njegov šarm i neodoljivu mirnoću cjeline odlično nadopunjuju fina montaža Ognjena Jovanovića, odlično pogođena glazba Bike Blasko, koja stvara atmosferu i ritam filma te topao i sugestivan glas naratora Peđe Gvozdića.

Osim navedenih, na Lutkokazu je prikazan i završni rad Martine Livović, kratkometražni animirani film *Ptica*, vizualno zanimljivo igranje sjenama koje u svojoj zaigranosti gutaju priču. Također, premijerno je prikazan u posljednji čas pristigaofilm *Nemreš pobjeć od animatora*, nastao po konceptu Tamare Kučinović i Maje Lučić te u režiji Davora Šarića, čija nedovršenost progovara kroz više aspekata, od kojih je najizraženija nedosljednost u građenju priče kao posljedica grube i nelogične montaže.

Odlično pogođena gostovanja

Od gostujućih predstava publika je mogla vidjeti izuzetno šarmantnu lutkarsku igru *Ježić Janček*, Lutkovnog gledališća Maribor, u režiji Margrit Gysin i izvedbi Elene Volpi. Naslovni dječak jednog se jutro probudi kao jež, zbog čega

mu se, sasvim razumljivo, život preokrene za 180 bodlji. Jančekov svijet Elena Volpi je oblikovala na licu mjesta od gline, oživljavajući malenog ježića i njegove prijatelje te stvarajući prostor igre i prekrajajući ga u aktere, sve u par lakih poteza. U tom glinenom svijetu bez granica i kočnica brlog se pretvarao u medvjeda, dječak združen s čačkalicama u ježa, dok je veličina bila u funkciji radnje i lika, ne obazirući se na pravila ove naše nimalo zabavne igre stvarnosti. I sve to djelovalo je odmjerenom i teklo glatko i zaigrano, praćeno intimnom, toplom i duhovitom komunikacijom Volpi s likovima i publikom.

Giulio Settimo i Anselmo Luisi: Klap, Klap
Picolo teatro di Trieste
Fotografije Lutkokaz press

Dok je mariborska gošća svijet predstave pronašla u komadu gline, Giulio Settimo i Anselmo Luisi iz Picolo teatro di Trieste svoj su prostor igre u predstavi *Klap - klap* oblikovali animacijom vlastitih tijela i prostora. U ovoj brznoj i preciznoj igri scenski su združili dva dječaka u parkiću od početnog nepovjerenja preko poznanstva, komunikacije, igre i sukoba do konačnog prijateljstva. Giulio Settimo bio je vrlo uvjerljiv u animaciji i oživljavanju prostora i vlastitog tijela, dok je Anselmo Luisi obogatio cjelinu silnom scenskom energijom, pojačanom mimikom lica i ekspresijom pokreta te body percussion tehnikom stvaranja zvukova vlastitim tijelom u funkciji instrumenta.

Znanstveno promišljanje lutke i lutkarstva

Osim predstava i filmova, i ovogodišnji Lutkokaz pružio je studentima UAOS nekoliko vrlo zanimljivih radionica te se neposredno prije službenog početka revije u prostorima UAOS održao međunarodni znanstveni skup *Europske odrednice pojma luke i stručno lutkarsko nazivlje*. Na skupu, organiziranom u okviru znanstvenoistraživačkog projekta *Istraživanje lutkarskog nazivlja*, UAOS i Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, priznati međunarodni stručnjaci dali su svoj prilog u razumijevanju i usustavljenju lutkarskog nazivlja.

Zaključno, peti Lutkokaz nije išao za kvantitetom, već je gledateljima, studentima i struci ponudio pažljivo odabran program zavidne kvalitativne vrijednosti koji je ukazao na visoku razinu animacije i slojevit razvoj pristupa lutkarstvu na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Taj razvoj posebno se osjeća u scenskom poimanju lutke, koje se, nesputano zadanostima tradicije, polako širi beskrajnim prostorima kreativnosti i animacije, u isto vrijeme ne odbacujući objekt animacije iz fokusa niti negirajući samu tradiciju.

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).